

چله بری

چله‌شناس مردم‌شناسی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان شمالی هم «چله بری» را یکی از نمادهای پررنگ شب پلدا عنوان می‌دهد و می‌افزاید: خانواده داماد در زمان قدیم یک شب پلدا هدیه می‌پرتد و برپردن این وسایل را در سینه‌های بزرگ مسی که به آن «خواجه» می‌گفتند، قرار می‌دادند. «حسین پناه یکی از آیین‌های مردم خراسان شمالی را همین مراسم خواجه‌پلدا» هم ذکر می‌کند و ادامه می‌دهد: داخل خواجه‌ها که تزئین می‌کردند، روی سینی‌های مسی بزرگ پارچه‌ساتن می‌انداختند، روی یکی کله قند دیگری مواد غذایی و هدایای عروس را می‌گذاشتند. و درباره دلایل این کار بیان می‌کند: از آن جایی که خانواده داماد، نعره‌ساز یا عروس را ضعیف از خانواده خود می‌دانستند، برای هدیه و لباس گرم و مواد غذایی زمستان را برای عروس و دوستان تهیه می‌کردند و این مراسم خواجه‌پلدا، یا ساز محلی مانند قوشمه، هرام بود و خواجه‌پلدا بر روی سینی‌ها در سبزه می‌گرفتند و به سمت خانه عروس می‌پرتد و حتی گاهی اوقات مراسم خواجه‌پلدا نیز در این شب انجام می‌شد اما اکنون «خواجه‌پلدا» در قالب هدایای نفیس انسان‌ها می‌شود به گونه‌ی مساقیه آن در رگه شده است و هنوز هم دورهمی‌ها وجود دارد.

نگاه

یلبدا در قديم

رواژه «پلدا» ریشه سریانی دارد و به معنای ولادت و تولد است. منظور از تولد، ولادت خورشید است. رومیان از تاالیس ابریکوس یعنی روز نور که بر شکست ناپذیری می نامند. اورپران بیرونی از این جشن با نام میلدا گرام برده و منظور از آن میلدا خورشید دانسته است.

این شب به زمان بین غروب آفتاب از ۳۰ تا یعنی آخرین روز پاییز تا طلوع آفتاب در اول ماه دی یعنی نخستین روز زمستان اطلاق می شود. ایرانیان و بسیاری از اقوام دیگر شب پلدا را جشن می گیرند. این شب در بین مردم که شمالی یا زمستان مصادف است و به همین دلیل از آن زمان به بعد طول روز بیشتر و طول شب کوتاه تر می شود.

پلدا و جشن هایی که در این شب برگزار می شود، یک سنت باستانی است. مردم روزگاران دور و گذشته که شکارچی، کشاورزی، بنیان زندگی آنان را تشکیل می داد و در طول سال با سپری شدن فصل ها با نضادهای طبیعی خوی داشتند، بر تن تجربه و گذشت زمان و تائوسند کارها و فعالیت های خود را با گردش خورشید و تغییر فیض و بلندی و کوتاهای روز و شب و جهت و حرکت و قرار گرفتن ستارگان تنظیم کنند. آنان ملاحظه می کردند که در بعضی از ایام و فصول روزها بسیار بلندی می شود و در نتیجه در آن روزها در روشنی و نور خورشید بیشتر می تائوسند استفاده کنند این اعتقاد پدید آمد که نور و روشنی و تابش خورشید نماد نیک و موافق بوده و با تاریکی و ظلمت در نبرد و کشمکش است.

مردمان دوران باستان و از جمله اقوام آریایی، از هند و ایرانی - هند و اروپایی، ریشه های کهنه کهنه ترین و پرمشهورترین روز پاییز و شب اول زمستان بلندترین شب سال است و بلافاصله پس از آن روزها به تدریج بلندتر و شب ها کوتاهتر می شوند، از همین رو آن را شب زایش خورشید نامیدند و آن آغاز سال و آغاز روز را دانند. در آثار القایقه ایرونی، بیرونی، «روز نور» از ماه دی، به عنوان خورشید شده است و «قانون مسعودی نسخه موزه بریتانیا در لندن، «روز نور» ثبت شده، اگرچه در برخی منابع دیگر «خرم روز» نامیده شده است. سفر شب پلدا، «میزر» نام داشت و شامل میوه های تر و خشک و آجیل و ولیمه می بود. رستم از شب پلدا یعنی یکم دی ماه را خوروز یعنی روز خورشید و دی شب می خواندند و به این ترتیب از آن یاد داشتند و تعطیل عمومی بود.

همان نور کافی بود تا آدمی از جای مهربان آن دور
را دور چراغ جمع کند. یک ماه از چراغ مقابل در
حیات دیگری در راهروی تاریک و نور آن زمان و
یکی، ۲ چراغ هم در اتاق گذشته می شد تا همه
بنوانند دیدم دیگر را ببینند و پلادی خود را به سپیده
صبح صیقل بزنند.

آهنگ زندگی

یک کارکنان اسباب بازی با اشاره به این که
مردم ایران باستان به دی ماه «خورماه» یعنی ماه
خورشید نیز می گفتند، اظهار می دارد: بر این
اساس نخستین روز دی ماه در آن زمان روز «خرم»
نام داشت و آیین های بسیاری بر گزار می شد که به
اعتقاد ایرانیان باستان، از پندرتین شب سال
که پلدا نامیده می شد، خورشید از نو زاده می شد.
و طبیعت دوباره آهنگ زندگی را کوک می کرد و
خرم می چایان را فراموش می گفت.

«رحمانی» و امامه می دهد: در ایران باستان مردم در روزهای اول، هشتم، پانزدهم و بیست و سوم دی ماه روزه می گرفتند که در این روزها به ویژه با یاد خدا، پلدا، فال گرفتن از کتاب حافظ رونق زیادی داشت یا این که حاضران با انتخاب و شکستن گردو از روی پوکی و با پری آن، پیش گویی می کردند.

و نام پلدا را برگرفته از دوران ساسانیان عنوان می کند. به گفته وی، ایرانیان آن دوران این عقیده داشتند که در این شب فرشته بدی‌ها با فرشته خوبی‌ها روبرو می‌پردازد و در این نبرد طولانی فرشته خوبی‌ها بر زمین روزه می‌دهد و صبح، پس از زاده شدن دوباره خورشید، پیروزی روشنی‌ها بر تاریکی آغاز می‌شود.

به گفته وی، برخی مورخان بر این عقیده هستند که قدمت جشن یلدا بیش از ۸ هزار سال است. این جشن باستانی در سال ۱۳۸۸، به فهرست میراث معنوی کشور با هدف حفاظت، ترویج و انتشار فرهنگی با قدمت بالای ۸ هزار سال به ثبت رسید.

یک پژوهشگر و شریزه انگور تا کرسی های داغ

از یزید و زهره فرهنگ عامه خراسان، شما می دانید برخی ویژگی های شب یلدا می پردازد و می گوید:

شب یلدا در اصطلاح پنجتوردی ها به «شب چله» معروف بود و آداب و سنن خاصی در آن شب اجرا می شد که یکی از مهم ترین آن ها چلگی بردن برای نفع و سلام بود.

«قاسم مهرنیا، ادامه می‌دهد: آن‌هایی که نامزد داشتند و هنوز عروس خود را به خانه نیاوردند بودند، برای تازه عروس خود چلگی می‌بردند که شامل مقداری تنقلات، میوه‌های ماندان انار و گشنیز، قند و آجیل و لباس زمستانی می‌شد. آن‌هایی که وضع مالی بهتری داشتند گوسفند هم می‌بردند و اقوام عروس هم تعدادی از اقوام خود را دعوت می‌کردند تا هدایای عروس را ببینند.

وی یکی از غذاهای محلی را که در این شب پخته می‌شد، «قابلی» می‌داند و می‌گوید: آن موقع آن‌ها بسیار سرتوت را می‌پختند و همیشه در شب‌های چله‌بوف روی زمین پود که مردم، کرسی می‌

افشره

یلدا، در گذشته نه چندان دور، آیین و رسوم خاصی داشت که از بزرگ گرفته تا کوچک، از ریش سفید گرفته تا کودک، به آن احترام می گذاشتند و آیین آن را به جامی آوردند. هر چه بیشتر به جلومی روبم، آیین این ها و سن کم رنگ و کم رنگ تر می شوند و برخی از آن ها حتی به ورطه فراموشی سپرده شده اند. اما شب یلدا، اقوام خراسان شمالی در گذشته ها چگونه بود و قدیمی تر ها چگونه این آیین را برگزار می کردند؟ به این موضوع در این گزارش پرداخته شده است.

شب یلداي اقوام خراسان شمالي در گذر تاريخ

خوانچه های مهر در دورهمی یلدا

“

نخواهد کرد. وی ادامه می دهد: انار شب یلدا نماد شادی و زایش بود و همیشه از دوران قدیم توصیه می شد که انار میوه ای خون ساز است و باید استفاده شود.

وی حافظ خوانی و شاهنامه خوانی را یکی از سرگرمی های شب یلدا می داند و می گوید: آن موقع ها بزرگترهای فامیل شاهنامه را برای کوچک ترها می خواندند و با روایت داستان های مختلف انسانیت را یاد می دادند.

وی از کنار گذاشتن کینه و دشمنی در این شب یاد و بیان می کند: آن موقع ها دوستی و محبت بین افراد بیشتر از حالا بود و کمتر پیش می آمد که کینه و دشمنی از هم داشته باشند و اگر دلخوری و ناراحتی هم وجود داشت، با جمع شدن همه اعضای فامیل در کنار همدیگر، عمر کوتاه این کینه ها در شب بلند سال به پایان می رسید و به جای آن دانه های محبت در دل ها کاشته می شد.

شهروند سالخورده دیگری هم با زنده کردن خاطرات این شب بیان می کند: در سال های خیلی دور که از برق و روشنایی مناسب خبری نبود، چراغ های «لمپا»، «موشی»، «لاله»، «گردسوز»، «چراغ توری» و فانوس های کوچک تنها وسیله هایی بودند که مجالس ما را روشن می کرد و با این که نور چندانی نداشتند، اما

تازه عروس داشتند، ولوله و شادی برای تدارک دیدن این شب برپا بود. تهیه لباس و پارچه های گرم، میوه، آجیل شب چله و طبق های هدیه برای نو عروس، رسمی به یادماندنی است که هنوز هم در بین خانواده ها رواج دارد. خانواده عروس هم در این شب برای میهمانان خود و خانواده داماد تدارک می دیدند و به انتظار می نشستند. خانواده داماد با رفتن و دهل و طبق های هدیه به خانه آن ها می رفتند.

پلدا و زودن کها

ه گتفه چا ژ ره‌وندان قدیمی، جنس شب پلدا یا گرد هم آمدن و شنشینی اعضای خانواده و اقوام در کنار یکدیگر برگزار می شد. بانو «مستوفی» دربارهٔ آیین های این شب اظهار می دارد: آیین شب پلدا یا این شب، با پذیرایی اهل محل، مخصوص، هدیه‌ها، چله، شیرینی و میوه‌های گوناگونی که سر سفره‌های این شب چله می گذاشتند، برگزار می شد که همه نمایانگر نمادی خاص و نشانه برکت، تندرستی، فراوانی و شادمانگی بود.

وی هندوانه شب یلدا را یادآور گرمای تابستان و حرارت می داند و عنوان می کند: باوری در آن زمان وجود داشت مبنی بر این که اگر مقداری هندوانه در شب یلدا خورده شود در سراسر زمستان طولانی، سرما و بیماری دیگر غلبه

ورزش

صفحه ورزش را می توانید ۴ روز در هفته در روزنامه خراسان شمالی بخوانید.

همچنین می توانید در دل ها، مطالب علمی، نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را در مورد اوضاع ورزش استان و صفحه ورزش از طریق شماره تلفن های دفتر روزنامه خراسان شمالی و یا ایمیل shomalinews@gmail.com با عنوان: «صفحه ورزش» ارسال کنید.

اولین بار در خراسان شمالی

|| هایپر روغن سالار ||

(۱) دستگاه تمام اتوماتیک و هوشمند شستشو و تعویض روغن گیربکس های اتوماتیک

(۲) ارائه سرویس های اولیه خودروهای آسیایی و اروپایی روز دنیا

(۳) همراه با بهترین و معتبرترین مکمل ها و روغن ها و مجموعه کامل فیلترجات اصلی وارداتی

خدمات

۱ تعویض ۱۰۰٪ روغن گیربکس بادستگاه تمام اتوماتیک و فول اتومات اروپایی

۲ شستشوی گیربکس با مکمل های مخصوص بلژیکی (تخلیه ۱۰۰٪ رسوبات و زنگ زدگی)

۳ تعویض صافی های (گیربکس اتوماتیک-بنزین) و تعویض روغن های (فرمان و ترمز)

۴ تعویض ضد یخ و تعویض لنت ترمز ویژه خودروهای آسیایی و اروپایی با بهترین مارک

۱

۲

۳

۴

نماینده انحصاری روغن بیزول ۱۰۰٪ آلمانی و محصولات پیشرو بلژیک در استان خراسان شمالی

تأثیرات خدمات

۱ جلوگیری از سخت شدن تعویض دنده ها در گیربکس

۲ جلوگیری از هرگونه لرزش و ضربه در هنگام تعویض دنده ها

۳ موثر در دوام قطعات گیربکس و بالا بردن کارایی و عمر آن

۴ پیشگیری از هزینه های بالای تعمیرات

۵ صرفه جویی در زمان و هزینه

۱

۲

۳

۴

۵

اکنون انتخاب کنید چه روشی مناسب طول عمر و سلامت خودرو شماست.

خیابان امام خمینی غربی(نیروگاه)نبش چهارراه میدان بار، روبروی نمایندگی سایپا، هایپر روغن سالار

☎ 09153858962
05832311211

📷 [salar-hyper-oil](https://www.salar-hyper-oil.com)

۰۹۵۲۲۷۸۸۶

جناب آقای مهندس دانیال وحیدی

کسب مقام اول مسابقات تک حرکت لیفت
کشوری به میزبانی تهران (فدراسیون GPF)
را به شما و خانواده محترم تبریک عرض نموده ،
و از خداوند منان توفیقات روز افزون برایتان مسئلت داریم.

همکاران اداره کل نوسازی مدارس
۰۲۵۲۸۵۷۸۵/۳

از کاغذهای بازیافتی استفاده کنیم.

در تولید محصولات کاغذی بازیافتی بین ۷۰ تا ۹۰٪
کمتر از محصولات کاغذی عادی انرژی مصرف می‌شود.